

Γεράσιμος Κέκκερης, Εριφύλλη Αβραμίδου

(Ο Γεράσιμος Κέκκερης είναι Καθηγητής στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

Η Εριφύλλη Αβραμίδου είναι Υποψήφια Διδάκτωρ στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.)

Η περίπτωση της αυτολογοκλοπής (self-plagiarism)**Extended Abstract**

In scientific writing, an unethical lapse is self-plagiarism. Self-plagiarism (or Redundancy) occurs when authors reuse their own previously written work or data in a "new" written product without letting the reader know that this material has appeared elsewhere. Can occur in forms such as dual or redundant publication, salami-slicing, text recycling and copyright infringement.

Self-plagiarism is unacceptable publishing behavior and can occur in at least two ways: (1) Authors recycle portions of their previous writings by using identical or nearly identical sentences or paragraphs from earlier writings in subsequent research papers, without quotation or acknowledgement; or (2) Authors create multiple papers that are slight variations on each other, which are submitted for publication in different journals but without acknowledgement of the other papers. Authors can and often do develop different aspects of an argument in more than one manuscript. However, manuscripts that differ primarily in appearance, but are presented as separate and distinct research without acknowledging other related work, constitute attempts to deceive reviewers and readers by overinflating the intellectual contribution of the manuscript. Since publication decisions are influenced by the novelty and innovativeness of manuscripts, such deception is inappropriate and unethical (Roig, M. 2005).

A general principle underlying ethical writing is the notion that the written work of an author represents an implicit contract between the author of that work and its readers. According to this implicit contract, the reader assumes that the author is the sole originator of the written work, that any text or ideas borrowed from others are clearly identified as such by established scholarly conventions, and that the ideas conveyed therein are accurately represented to the best of the author's abilities.

Authors should minimize their recycling of previous writings. If recycling is unavoidable, the Author should inform the Editor at the time of submission and reference the previous writings in the manuscript. Such self-referencing should be worded carefully so as to avoid compromising the double-blind review process.

Cases of self-plagiarism are handled according to the practices of the Institutions and Editors specific policies prohibiting this practice. In cases of "major" self-plagiarism, the paper is rejected. In cases of "minor" self-plagiarism, the authors are asked to rephrase the duplicate sentences. In cases that there is profit, Academic Institutions follow their ethical regulation.

Nevertheless, the ethical professional is expected to operate at the highest levels of scientific integrity and, therefore, must avoid all forms of writing that could be conceptualized as plagiarism and self-plagiarism.

Περίληψη

Το παρόν άρθρο παρουσιάζει την έννοια της αυτολογοκλοπής (self-plagiarism) και αναλύει τη διχογνωμία που επικρατεί στην πανεπιστημιακή κοινότητα αναφορικά με την ύπαρξη του φαινομένου αυτού ως περίπτωση της λογοκλοπής. Στη συνέχεια, αφού δίνονται διάφοροι ορισμοί και παρουσιάζονται απόψεις εκδοτών, συγγραφέων και πανεπιστημιακών σχετικά με το θέμα, αναλύονται διεξοδικότερα τα είδη της αυτολογοκλοπής, δηλαδή η διπλή ή περιττή δημοσίευση (dual or redundant publication), ο τεμαχισμός (salami-slicing), η ανακύκλωση κειμένου (text recycling) και η παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων (copyright infringement). Ακόμη, αναλύεται η έκταση του φαινομένου στους ακαδημαϊκούς κύκλους και προτείνονται τρόποι αποφυγής της αυτολογοκλοπής τόσο με τη βοήθεια της τεχνολογίας όσο και ακολουθώντας τους εκάστοτε κανόνες που θέτουν πανεπιστήμια και επιστημονικά περιοδικά. Τέλος, παρουσιάζονται ορισμένες ιδιαίτερες περιπτώσεις και συνθήκες κάτω από τις οποίες μπορεί να θεωρηθεί αποδεκτή η χρήση αυτολογοκλοπής, αλλά και οι ηθικές και νομικές συνέπειες που ισχύουν για τους παραβάτες.

Εισαγωγή

Η αυτολογοκλοπή αποτελεί μια περίπτωση λογοκλοπής, ίσως τη λιγότερο διαδεδομένη και αποδεκτή καθώς δεν είναι λίγοι αυτοί που αναρωτιούνται πώς είναι δυνατόν να κλέβουν τις δικές τους ιδέες και τα δικά τους λεγόμενα ή υποστηρίζουν ότι είναι αναπόφευκτο να μη χρησιμοποιήσουν προηγούμενες εργασίες τους. Για παράδειγμα, η Catriona Fennell, διευθύντρια του περιοδικού Elsevier, συμφωνεί ότι δεν μπορεί να υπάρχουν πολλοί τρόποι για να επαναδιατυπωθεί ένα θέμα για το οποίο κάποιος μπορεί να έχει αφιερώσει όλη του την καριέρα για να το διατυπώσει με ακρίβεια (Elsevier, 2011), ενώ πολλοί είναι αυτοί που επίσης πιστεύουν ότι δε νοείται ο όρος αυτολογοκλοπή γιατί δεν είναι δυνατό να αντιγράψεις τις σκέψεις του εαυτού σου, αφού η λογοκλοπή εξ' ορισμού σχετίζεται με τη χρήση υλικού τρίτων (Bird S. J., 2002).

Από την άλλη μεριά, μια μερίδα ανθρώπων διαφωνεί, όπως για παράδειγμα οι εκδότες περιοδικών που απορρίπτουν άρθρα εξαιτίας του φαινομένου αυτού (Green L., 2005) ή πανεπιστημιακοί, όπως ο Miguel Roig από το St. John's University, που πιστεύει ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι για να ειπωθεί το ίδιο πράγμα και ότι οι παραπάνω απόψεις είναι θέμα λανθασμένης ακαδημαϊκής δεοντολογίας (Roig M., 2005). Ποια είναι όμως η ακριβής έννοια του όρου αυτού που διχάζει την κοινή γνώμη και φαντάζει τόσο οξύμωρη και αντιφατική;

Ορισμοί

Σύμφωνα με έρευνα του Πανεπιστημίου της Αριζόνα (Collberg C., Kobourov S., Louie J., Slattery T., 2002), αυτολογοκλοπή συμβαίνει όταν ένας συγγραφέας ξαναχρη-

σιμοποιεί κομμάτια από παλαιότερες δικές του εργασίες που ήδη έχουν αξιολογηθεί και δημοσιευθεί. Επίσης, όπως ο Scanlon εξηγεί (Scanlon P. M., 2007) η αυτολογοκλοπή είναι πρόβλημα απάτης και όχι κλοπής, γιατί ο συγγραφέας υπονοεί ότι είναι πιο παραγωγικός από ότι πραγματικά είναι. Ακόμη, σύμφωνα με την ACM (Association for Computing Machinery), η αυτολογοκλοπή είναι η πλήρης ή σχεδόν πλήρης επαναχρησιμοποίηση προηγούμενης πνευματικής ιδιοκτησίας ενός συγγραφέα, χωρίς ο ίδιος να παραθέσει την προηγούμενη έκδοση, πράξη η οποία ακολουθείται από μια σειρά συγκεκριμένων ποινών που αναφέρονται στον κανονισμό της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης του οργανισμού (Association for Computing Machinery, 2010). Επίσης, σύμφωνα με το ίδρυμα National Science Foundation, η αυτολογοκλοπή πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη και να τιμωρείται όσο και η λογοκλοπή και ορίζεται ως η πολλαπλή δημοσίευση της ίδιας επιστημονικής εργασίας σε παραπάνω από ένα επιστημονικά περιοδικά.

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο της APA (Ethics Code of American Psychological Association), «ο πυρήνας ενός νέου δημοσιευμένου κειμένου πρέπει να περιλαμβάνει μία ουσιαστική συνεισφορά στη γνώση» και υποχρεώνουν μάλιστα τους συγγραφείς που πρόκειται να δανειστούν πάνω από 500 λέξεις από προηγούμενη εργασία τους δημοσιευμένη στην APA να ζητούν τη συγκατάθεσή της (American Psychological Association, 2010). Ακόμη, στους πανεπιστημιακούς κύκλους αποτελεί συχνό φαινόμενο η αποστολή του ίδιου άρθρου σε πληθώρα περιοδικών προκειμένου να απευθυνθούν στο ευρύτερο δυνατό κοινό, κάτι το οποίο κρίνεται απορριπτικό (Hexham I., 2005). Επίσης, σύμφωνα με τον καθηγητή Paul Brian που δημοσίευσε την άποψη του στο Internet Humanist Forum (The Humanist Forum 7/13, 1992), η αυτολογοκλοπή αποτελεί απάτη, αν όχι απευθείας κλοπή, γιατί ο συγγραφέας εξαπατάει τους αναγνώστες του κάνοντας τους να πιστεύουν ότι "ένα νέο βιβλίο του κυκλοφορεί στο εμπόριο". Τέλος, όπως και η λογοκλοπή καταπατά τους νόμους της κοινωνίας, αφού ο συγγραφέας ψευδώς ισχυρίζεται ότι του ανήκει μια εργασία, έτσι και στην αυτολογοκλοπή καταπατούνται οι ίδιοι νόμοι, αφού ο συγγραφέας υπονοεί ότι το έργο του είναι μια νέα συνεισφορά στη γνώση, κάτι που στην πραγματικότητα δεν ισχύει (Samuelson P., 1994).

Ο όρος αυτολογοκλοπή (self-plagiarism) συναντάται συχνά στη βιβλιογραφία ως διπλή ή περιττή δημοσίευση (dual or redundant publication), τεμαχισμός (salami-slicing), ανακύκλωση κειμένου (text recycling) και παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων (copyright infringement) (Roig M., 2005). Με όποια ορολογία και αν αναφέρεται είναι ένα φαινόμενο διαδεδομένο μεταξύ των συγγραφέων, κάτι που φαίνεται ακόμα και από τη δημοσίευση ενός άρθρου σε παραπάνω από μία ιστοσελίδες.

Είδη αυτολογοκλοπής

Πιο συγκεκριμένα, η *διπλή ή περιττή δημοσίευση* (dual or redundant publication) σχετίζεται με την αναδημοσίευση του ίδιου άρθρου σε παραπάνω από ένα περιοδικά, συνέδρια ή ιστοσελίδες χωρίς να γίνεται αναφορά στις προγενέστερες εκδόσεις (Bird J. S., 2002). Η μορφή αυτή της αυτολογοκλοπής, σύμφωνα με σχετική έρευνα (Nayak B. K. & Maniar R., 2006), συναντάται συχνά στην ακαδημαϊκή κοινότητα αφού η ποσότητα των δημοσιεύσεων αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά κριτήρια για την εξέλιξη των καθηγητών. Το σύστημα αυτό της αξιολόγησης έχει ως σημαντικό μειονέκτημα την πίεση για παραπάνω δημοσιεύσεις με έμφαση στην ποσότητα εις βάρος της ποιότητας, κάτι που φέρνει στην επιφάνεια το πρόβλημα των διπλών ή περιττών δημοσιεύσεων (Bird B. S. & Silvilotti M. L. A., 2008).

Το πρόβλημα αυτό συναντάται ιδιαίτερα έντονα στο χώρο της ιατρικής. Όπως ο Schein (2001) περιγράφει, τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήγαγε έδειξαν ότι 92 από τις 660 εργασίες που δημοσιεύθηκαν σε 3 μεγάλα χειρουργικά περιοδικά ήταν περιπτώσεις διπλής δημοσίευσης. Ακόμα, σύμφωνα με τον Jefferson (1998), πρόσφατη έρευνα στην ιατρική βιβλιογραφία έδειξε ότι ένα ποσοστό 10%-20% προέρχεται από διπλή ή περιττή δημοσίευση. Τα περιοδικά αντιμετωπίζουν το παραπάνω φαινόμενο, σύμφωνα με τους ερευνητές, ζητώντας από τους συγγραφείς να υποβάλλουν μαζί με το άρθρο τους και όλα τα σχετικά με το θέμα άρθρα τους που είναι υπό κρίση (Green L., 2005). Για παράδειγμα, το ιατρικό επιστημονικό περιοδικό *Neurology* θεωρεί την αυτολογοκλοπή ως την κατεξοχήν πράξη εξαπάτησης και ενημερώνει τον κάτοχο του αυθεντικού πνευματικού δικαιώματος, δηλαδή τον εκδότη της προηγούμενης έκδοσης (Daroff R. & Griggs R., 2004).

Η *τεχνική του τεμαχισμού* (salami-slicing) συναντάται όταν ο συγγραφέας τεμαχίζει σε κομμάτια το αρχικό του άρθρο και τα αναδημοσιεύει αυτούσια ή μέσα σε διαφορετικά άρθρα χωρίς να κάνει αναφορά στο αρχικό. Η πιο συχνή περίπτωση είναι ο συγγραφέας ενός βιβλίου να δημοσιεύει αυτούσια κομμάτια του σε άρθρα επιστημονικών περιοδικών χωρίς να κάνει αναφορά στο βιβλίο, με αποτέλεσμα ο αναγνώστης να θεωρεί ότι κάθε άρθρο σχετίζεται με διαφορετική έρευνα και ανεξάρτητο δείγμα. Οι αρνητικές συνέπειες του παραπάνω φαινομένου επηρεάζουν και την ακεραιότητα των επιστημονικών βάσεων δεδομένων (Green L., 2005).

Η *παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων* (copyright infringement) σχετίζεται περισσότερο με το γεγονός ότι συνήθως κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων επιστημονικών βιβλίων ή άρθρων είναι ο εκδότης τους. Επομένως, αφού το πνευματικό δικαίωμα του συγγραφέα μεταβιβάζεται στον εκδότη κατά τη δημοσίευση του άρθρου, αποτελεί καταπάτηση του δικαιώματος αυτού η αυτολογοκλοπή από μέρους του συγγραφέα (Biros M. H., 2000). Κατά περίπτωση, βέβαια, ο συγγραφέας θα πρέπει να έρχεται σε συνεννόηση με τον εκδότη, γιατί υπάρχουν περιπτώσεις που μοιράζονται από κοινού το δικαίωμα για επαναχρησιμοποίηση υλικού ή που ο συγγραφέας συμφωνεί στην αναπαραγωγή του άρθρου χωρίς την άδειά του, όπως στην περίπτωση των δωρεάν περιοδικών (open-access journals) (Lowe K. N., 2006). Σύμφωνα με σχετική έρευνα (Iverson, et al., 1998), η ποσότητα του κειμένου που μπορεί να αντιγραφεί από μια πηγή του ίδιου του συγγραφέα χωρίς την άδεια του εκδότη εξαρτάται από την ποσότητα της συνολικής του εργασίας.

Η *ανακύκλωση κειμένου* (text recycling) είναι ένα θέμα πιο πολύπλοκο από τη διπλή δημοσίευση, όσο αφορά θέματα ηθικής και πνευματικών δικαιωμάτων, τόσο ως προς την ποσότητα όσο και ως προς τη φύση του κειμένου που αναδημοσιεύεται. Όπως παραδέχεται και ο Steven Shafer, εκδότης του περιοδικού *Anesthesia & Analgesia*, ακόμα και οι αυστηροί εκδότες κάνουν εξαιρέσεις όταν πρόκειται για θέμα ανακύκλωσης κειμένου. Περιπτώσεις αποδεκτής ανακύκλωσης κειμένου συναντάμε όταν ο εκδότης και μετέπειτα ο αναγνώστης ενημερώνονται ότι ένα άρθρο που κατατίθεται για δημοσίευση βασίζεται στην παρουσίαση και την ανατροφοδότηση από ένα, για παράδειγμα, προηγούμενο συνέδριο ή στη μετάφραση ενός ξενόγλωσσου άρθρου. Βέβαια, σύμφωνα με τον Scanlon, οι συγγραφείς όταν ανακυκλώνουν παλαιότερες εργασίες τους είναι σαν οι ίδιοι να αρνούνται την έννοια της ιδιοκτησίας κειμένου (Scanlon P.M., 2007).

Η αυτολογκλοπή στην ακαδημαϊκή κοινότητα

Τα παραδείγματα που επιβεβαιώνουν τις παραπάνω απόψεις είναι ποικίλα και προέρχονται από τους χώρους της λογοτεχνίας, της ζωγραφικής, του κινηματογράφου και κυρίως του πανεπιστημίου. Ένα πρόσφατο παράδειγμα από τον πανεπιστημιακό χώρο είναι αυτό του καθηγητή Reginald Smith (Macleans C., 2010) του πανεπιστημίου Queen's University του Καναδά, όπου αποσύρθηκαν τρεις εργασίες του από το πανεπιστήμιο New York Academy of Sciences με την κατηγορία ότι επαναχρησιμοποίησε προηγούμενη δημοσιευμένη εργασία του που είχε υλοποιήσει μαζί με συνάδελφο του. Στην περίπτωση αυτή ο καθηγητής διέπραξε αυτολογκλοπή, αλλά και λογοκλοπή σε σχέση με το συνάδελφο του.

Από μεριάς ερευνητών περιπτώσεις όπως η αντιγραφή ενός προηγούμενου δημοσιευμένου άρθρου και η αυτούσια χρήση του σε ένα επόμενο ή η επαναχρησιμοποίηση μερικών παραγράφων από ένα παλαιότερο άρθρο που υλοποιήθηκε σε συνεργασία με άλλους συγγραφείς είναι περιπτώσεις που συμβαίνουν στους ακαδημαϊκούς κύκλους. Επίσης, κρίνονται ως αυτολογκλοπή περιπτώσεις όπως η συγγραφή μιας εργασίας από κάποιον φοιτητή για τις ανάγκες ενός μαθήματος και η κατάθεση της ή μέρους αυτής σε παραπάνω από ένα μαθήματα διαφορετικών καθηγητών ή η δημοσίευση του ίδιου άρθρου σε παραπάνω από ένα περιοδικά, συνέδρια ή σεμινάρια. Στην πραγματικότητα, όμως, οι φοιτητές ίσως δεν είναι ενήμεροι ότι αυτή η τεχνική αποτελεί είδος λογοκλοπής και είναι απορριπτέα (Bretag T. & Carapiet S., 2007). Η μόνη περίπτωση που μια τέτοια ενέργεια θα μπορούσε να είναι αποδεκτή είναι αν οι καθηγητές και των δυο μαθημάτων ενημερωθούν από τον φοιτητή για τη διπλή αυτή υποβολή της εργασίας και συμφωνήσουν. Απαραίτητη προϋπόθεση βέβαια είναι και η πολιτική του πανεπιστημίου να εγκρίνει τέτοιου είδους ενέργειες.

Από την άλλη μεριά, υπάρχουν πανεπιστήμια που εγκρίνουν την αναδημοσίευση παλαιότερης εργασίας από τον ίδιο συγγραφέα, όταν κάτι τέτοιο αφενός γίνει ξεκάθαρο στον αναγνώστη και αφετέρου χρησιμεύει ως συνδετικός κρίκος για τη συνέχεια της έρευνας.

Τρόποι αποφυγής της αυτολογκλοπής

Ένας τρόπος για την αποφυγή της αθέμιτης αυτολογκλοπής είναι η προσεκτική ανάγνωση από το συγγραφέα των όρων και προϋποθέσεων του εκάστοτε περιοδικού. Για παράδειγμα, ο κανονισμός του περιοδικού Journal of Interational Business προτείνει μια συγκεκριμένη λύση: «εάν αυτούσιες προτάσεις ή παράγραφοι από προηγούμενη εργασία ενός συγγραφέα χρησιμοποιούνται στην τωρινή του εργασία, θα πρέπει να τοποθετηθούν μέσα σε εισαγωγικά και να γίνει κατάλληλη παράθεση της βιβλιογραφίας» (Journal of International Business, 2010).

Σύμφωνα με τον Jonathan Bailey (The Scientist, 2010), σύμβουλο πνευματικής ιδιοκτησίας και αυτολογκλοπής και συγγραφέα της ιστοσελίδας Plagiarism Today, είναι τόσο ρευστά τα όρια σχετικά με το θέμα της αυτολογκλοπής, που κάθε φορά ο συγγραφέας πρέπει να το διευκρινίζει με τον εκδότη του περιοδικού στο οποίο απευθύνεται.

Ακόμα, η εξέλιξη της τεχνολογίας, μπορεί να ευνοεί την αντιγραφή αυτούσιων κειμένων από το Διαδίκτυο, αλλά παράλληλα συμβάλλει στην εξάλειψη του φαινομένου

καθώς προγράμματα όπως το eTBLAST (Erami, M., 2007), το Crosscheck¹ ή το iThenticate² περιέχουν στις βάσεις τους εκατομμύρια δημοσιευμένων κειμένων και τα συγκρίνουν προκειμένου να εντοπίσουν πιθανή πανομοιότυπη αναδημοσίευση (Aronson J.K., 2007). Συγκεκριμένα, το λογισμικό Turnitin³ έχει επιλογή ώστε να ορίσει ο καθηγητής του μαθήματος ή ο εκδότης του περιοδικού από ποιο ποσοστό και πάνω να θεωρεί την αυτολογοκλοπή μη αποδεκτή. Το πρόβλημα βέβαια είναι, σύμφωνα με τη Fennell (Elsevier, 2011), όχι μόνο ότι το λογισμικό δεν μπορεί να αντικαταστήσει την ανθρώπινη κρίση, γιατί ακόμα και ένας υψηλός βαθμός ομοιότητας μπορεί να είναι νόμιμος, αλλά και ότι είναι αδύνατο να ελεγχθούν εκατοντάδες εκατομμύρια ύποπτα συγγράμματα της επιστημονικής κοινότητας για διπλή δημοσίευση. Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και έρευνα για το SPLAT (Collberg C. & Kobourov S. & Louie J. & Slattery T., 2003), ένα εργαλείο ειδικό για ανίχνευση κρουσμάτων αυτολογοκλοπής, αφού το λογισμικό έχει μόνο τη δυνατότητα να εντοπίσει συγγράμματα αμφιβόλου πρωτοτυπίας. Η ανθρώπινη κρίση είναι αυτή που εξετάζει λεπτομερώς και αποφασίζει αν πρόκειται για κρούσματα αυτολογοκλοπής.

Γενικά, όταν ο συγγραφέας έχει αμφιβολίες κατά πόσο το άρθρο που έχει υποβάλει για δημοσίευση περιέχει προηγούμενα δεδομένα, θα πρέπει να συμπεριλάβει στη βιβλιογραφία του και τα προηγούμενα άρθρα (δημοσιευμένα ή μη) που μπορεί να αποτελούν μέρος του άρθρου που είναι υπό κρίση (Kassirer & Angell, 1995).

Αποδεκτές περιπτώσεις αυτολογοκλοπής

Σύμφωνα με την P. Samuelson (Samuelson P., 1994), υπάρχουν παράμετροι που αν ληφθούν υπόψη μπορούν να εξηγήσουν ή και να δικαιολογήσουν την επαναχρησιμοποίηση προηγούμενης δημοσιευμένης εργασίας χωρίς την κατηγορία της αυτολογοκλοπής. Πιο συγκεκριμένα, δεν υφίσταται, θέμα αυτολογοκλοπής, όταν η προηγούμενη εργασία πρέπει να επαναδιατυπωθεί, προκειμένου να θέσει τις βάσεις για μια νέα συμβολή σε δεύτερη εργασία που αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης, ή όταν τμήματα προηγούμενης εργασίας πρέπει να επαναληφθούν προκειμένου να στηρίξουν νέα απόδειξη ή επιχειρήματα. Ακόμα, αποδεκτή περίπτωση αυτολογοκλοπής έχουμε όταν ο συγγραφέας πιστεύει ότι το διατύπωσε τόσο καλά την πρώτη φορά που δεν υπάρχει λόγος να το διατυπώσει διαφορετικά τη δεύτερη ή όταν το κοινό της κάθε εργασίας είναι τόσο διαφορετικό που είναι αναγκαίο να δημοσιευθεί η ίδια εργασία σε πολλά μέρη για να διαδοθεί το μήνυμα. Με τον όρο «διαφορετικό κοινό», η συγγραφέας αναφέρεται σε διαφορετικές ομάδες ανθρώπων με διαφορετικό γνωστικό αντικείμενο. Έτσι, για παράδειγμα, ένα άρθρο με τεχνικούς όρους που απευθύνεται σε μηχανικούς μπορεί να τροποποιηθεί κατάλληλα, αλλάζοντας προτάσεις, λέξεις-κλειδιά, την ορολογία και τη δομή ώστε να απευθύνεται, για παράδειγμα, σε νομικούς.

Μια ακόμα πολύ συχνή περίπτωση είναι η μετάφραση ενός άρθρου σε άλλη γλώσσα και η αναδημοσίευση του σε άλλο περιοδικό. Γενικά η ίδια θεωρεί, ότι όσο πιο μικρή ποσότητα δανείζεται ένας συγγραφέας από παλαιότερη δημοσιευμένη δουλειά του σε σχέση με τη συνολική του εργασία και όσο λιγότερο οικονομικό κακό κάνει στον κάτοχο του πνευματικού δικαιώματος, τόσο περισσότερο θα θεωρείται η αυτολογοκλο-

¹ <http://www.crossref.org/crosscheck/index.html>

² <http://www.ithenticate.com/>

³ <http://turnitin.com/>

πή ως «δίκαιη χρήση». Το σημαντικό σε κάθε περίπτωση είναι να γίνεται ξεκάθαρο στον αναγνώστη ότι πρόκειται για αναδημοσίευση προηγούμενου άρθρου, ώστε να μην υπάρχει υπόνοια εξαπάτησης, γιατί η αυτολογοκλοπή περιέχει μεν την έννοια της ατιμίας, αλλά όχι της πνευματικής κλοπής (Resnik D.B., 1998).

Συνέπειες

Οι πιο σοβαρές συνέπειες είναι αρχικά για την ίδια την πανεπιστημιακή κοινότητα, τις βιβλιοθήκες που ανήκουν σε αυτήν καθώς και τα επιστημονικά περιοδικά που μετατρέπονται ουσιαστικά σε κάδους ανακύκλωσης δημοσιεύοντας άρθρα που δε συμβάλλουν στην πρόοδο των επιστημών (Cicutto L., 2008). Κατά δεύτερον είναι προφανείς οι συνέπειες τόσο στη φήμη του ερευνητή, όσο και στου πανεπιστήμιου ή στου περιοδικού, που γράφουν ή δημοσιεύουν τέτοιου είδους συγγράμματα. Οι περισσότεροι φορείς αντιμετωπίζουν το θέμα της αυτολογοκλοπής από την ηθική και λιγότερο από τη νομική διάσταση και κατά συνέπεια δεν υπάρχουν σαφείς νομικές κυρώσεις για τους παραβάτες.

Συμπεράσματα

Το πιο σημαντικό στην έννοια της αυτολογοκλοπής δεν είναι η επαναχρησιμοποίηση παλαιότερων άρθρων ή τμημάτων τους, αφού κάποιος δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι κλέβει τον εαυτό του, αλλά κυρίως η εξαπάτηση του αναγνώστη για το καινοτόμο του έργου. «Η έννοια της αυτολογοκλοπής είναι ότι ο συγγραφέας επιχειρεί να εξαπατήσει τον αναγνώστη» (Hexam I., 2005). Για το λόγο αυτό θεωρείται ότι πρόκειται κυρίως για ένα ηθικό ζήτημα, μιας και παραβιάζεται μια «σιωπηρή σύμβαση» που υπάρχει μεταξύ συγγραφέα και αναγνώστη, ότι δηλαδή ο δεύτερος θεωρεί, όπως ουσιαστικά υπονοείται από τον πρώτο, ότι πρόκειται να διαβάσει κάτι καινούργιο, ενώ στην πραγματικότητα δεν ισχύει. Η εξαπάτηση αυτή παίρνει πιο έντονη μορφή όταν η ποσότητα των άρθρων που δημοσιεύεται γίνεται για ίδιον όφελος, κρίνει δηλ. την καριέρα ή την επαγγελματική ανέλιξη και αναγνώριση τόσο των καθηγητών όσο και των φοιτητών. Γενικά, ισχύει το ίδιο απλό πράγμα όπως και στη λογοκλοπή: όταν πρόκειται να χρησιμοποιήσεις μέρος εργασίας που ανήκει σε άλλον, ακόμα και αν αυτός ο άλλος είσαι εσύ, καλύτερα να το αποφύγεις, τουλάχιστον όχι χωρίς την κατάλληλη βιβλιογραφική αναφορά (Smith R.E., 2007). Ακόμα, όμως, και αν το θέμα της αυτολογοκλοπής δεν κρίνεται παράνομο από πλευράς πνευματικών δικαιωμάτων, ίσως είναι ανήθικο και ανέντιμο το γεγονός ότι δημοσιεύεται πολλές φορές ένα άρθρο του οποίου η αναδημοσίευση δεν έχει να προσφέρει κάτι καινοτόμο και να συνεισφέρει στην πρόοδο της εκάστοτε επιστήμης.

Γενικά, το θέμα της αυτολογοκλοπής περιέχει "γκρίζες ζώνες", αφού τα όρια είναι ρευστά και δεν υπάρχουν σαφείς οδηγίες για την ποσότητα και τη φύση της προηγούμενης δουλειάς που μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί. Για το λόγο αυτό δεν μπορούμε να κάνουμε λόγο για κλοπή όταν δεν είναι ξεκάθαρες ούτε και οι συνέπειες. Σίγουρα επίσης δίνεται λιγότερη βαρύτητα αν κάποιος ξαναχρησιμοποιήσει ποσότητα από προηγούμενη δουλειά του από ότι αν χρησιμοποιήσει την ίδια ποσότητα από δουλειά τρίτου χωρίς την κατάλληλη αναφορά. Κατά συνέπεια απαιτούνται καλύτερες και πιο σαφείς κατευθυντήριες γραμμές από πλευράς των πανεπιστημίων και των επιστημονικών περιοδικών καθώς και πιο ξεκάθαρες συνέπειες για τους παραβάτες.

Τέλος, παρόλη τη διχογνωμία σχετικά με το θέμα της αυτολογκλοπής, το σίγουρο είναι ότι υπάρχει λίγη ενημέρωση στην πανεπιστημιακή κοινότητα σχετικά με την ύπαρξη του φαινομένου (Bretag T. & Carapiet S., 2007). Ενώ κάποια επιστημονικά περιοδικά και επαγγελματικοί οργανισμοί κάνουν ιδιαίτερη αναφορά στο θέμα της αυτολογκλοπής, όπως το περιοδικό *Journal of International Business Studies* και η Ένωση Μηχανικών Υπολογιστών ([Association for Computing Machinery](#)), υπάρχει πληθώρα πανεπιστημίων και οργανισμών που στον κώδικα ηθικής δεοντολογίας τους δεν κάνουν λόγο για κάτι σχετικό, όπως οι ενώσεις *American Political Science Association* (APSA, 2008) και *American Society for Public Administration* (ASPA, 2006). Όμως, όπως, σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με ανθρώπινες συμπεριφορές, ίσως δεν υπάρχει ένας κανόνας που να ταιριάζει σε όλες τις περιπτώσεις. Η κάθε περίπτωση είναι μοναδική και ξεχωριστή, ακόμα και να μην είναι παράνομο νομικά, μπορεί να είναι ανήθικο ή και το αντίθετο ή τίποτε από τα δύο. Γι' αυτό είναι απαραίτητο τουλάχιστον να αναφέρεται η προηγούμενη έκδοση του άρθρου, όχι μόνο για να ικανοποιείται ο εκδότης και να είναι ο συγγραφέας νομικά κατοχυρωμένος, αλλά και για να έχει ο αναγνώστης τη δυνατότητα να ανατρέξει για περισσότερες πληροφορίες αν ενδιαφέρεται (Aronson J.K., 2007).

Βιβλιογραφία

- American Psychological Association (2010). Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct <http://www.apa.org/ethics/code/index.aspx> (Last accessed 9 February 2011)
- American Political Science Association. (2008). A Guide to Professional Ethics in Political Science <http://www.apsanet.org/imgtest/ethicsguideweb.pdf> (Last accessed 9 February 2011)
- American Society for Public Administration. (2006). Code of Ethics http://www.aspanet.org/scriptcontent/index_codeofethics.cfm (Last accessed 9 February 2011)
- Aronson, J. K. (2007). Plagiarism – please don't copy, *British Journal of Clinical Pharmacology*, 64: 403–405
- Association for Computing Machinery. (2010). Policy and Procedures on Plagiarism http://www.acm.org/publications/policies/plagiarism_policy (Last accessed 9 February 2011)
- Bird, J. S. (2002). Self-Plagiarism and Dual and Redundant Publications: What Is the problem?, *Science and Engineering Ethics*, Vol. 8, no. 4, p. 543-544.
- Bird, B. S. & Silvilotti, M. L. A. (2008). Self-Plagiarism, recycling fraud and the intent to mislead, *Journal of Medical Toxicology*, vol. 4, no. 2, p. 69-70.
- Biros, M. H. (2000). Advice to Authors: Getting Published in Academic Emergency Medicine
- Bretag, T. & Carapiet, S. (2007). Self-plagiarism in Australian academic research: Identifying a gap in codes of ethical conduct, *Asia Pacific Conference on Educational Integrity*.
- Bretag, T. & Mahmud, S. (2009). Self-Plagiarism or Appropriate Textual Reuse?, *Journal of Academic Integrity*, 193-205.

- Cicutto, L. (2008). Plagiarism: Avoiding the Peril in Scientific Writing, Chest, vol. 133 no. 2, 579-581.
- Collberg, C. & Kobourov, S. & Louie, J. & Slattery, T. (2002). A Study of Self-Plagiarism in Computer Science, University of Arizona TR03-02, Department of Computer Science
- Collberg, C. & Kobourov, S. & Louie, J. & Slattery, T. (2003). A Study of SPLAT: A system for Self-Plagiarism Detection, University of Arizona, Department of Computer Science
- Daroff, R. & Griggs, R. (2004). Scientific misconduct and breach of publication ethics, Neurology, vol. 62 no. 3 352-353
- Elsevier. (2011). Ethical Guidelines for Journal Publication. http://www.elsevier.com/wps/find/intro.cws_home/ethical_guidelines (Last accessed 9 February 2011)
- Errami, M., Wren, J., Hicks, J. and Garner, H. (2007). eTBLAST: a web server to identify expert reviewers, appropriate journals and similar publications, Nucleic Acids, July; 35(Web Server issue): W12–W15.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1933238/> Last accessed 9 Sept. 2011)
- Green, L. (2005). Reviewing the Scourge of Self-Plagiarism, M/C Journal, 8(5)
- Hexham, I. (2005). The Plague of Plagiarism: Academic Plagiarism Defined, Department of Religious Studies, University of Calgary
- Iverson, C, et al. (1998). American Medical Association Manual of Style. A Guide for Authors and Editors, 9th ed. Baltimore: Williams and Wilkins.
- Jefferson, T. (1998). Redundant publication in biomedical sciences: Scientific Misconduct or necessity? Science and Engineering Ethics, 4, 135-140.
- Journal of International Business. (2010). Code of Ethics
http://www.palgrave-journals.com/jibs/jibs_ethics_code.html (Last accessed 9 February 2011)
- Kassirer, J. P. & Angell, M. (1995). The Internet and the Journal. New England Journal of Medicine, 332:1709-1710.
- Lancet. (2009). Self-plagiarism: unintentional, harmless, or fraud?, [Volume 374, Issue 9691](#), p. 664,
- Lowe, K. N. (2006). Publication Ethics: Copyright and Self-Plagiarism, You have free access to this content, Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing, vol. 32, no. 2, p. 145-146
- Macleans, C. (2010). Prof found to have duplicated his own research
<http://oncampus.macleans.ca/education/2010/11/30/self-plagiarism-debate-at-queens/> (Last accessed 28 January 2011)
- Resnik, David B. (1998). The Ethics of Science: an introduction, London: Routledge. p.177
- Nayak B. K. & Maniar R. (2006). The scourge of plagiarism. Indian J Ophthalmol; 54:75-6
- Roig, M. (2005). Re-using text from one's own previously published papers: An exploratory study of potential self-Plagiarism. Psychological Reports, 97, 43-49.
- Samuelson, P. (1994). Self-Plagiarism or Fair Use?, 21-25.
- Scanlon, P. M. (2007). Song of myself: An anatomy of self-plagiarism. Plagiarism: Cross-Disciplinary Studies in Plagiarism, Fabrication and Falsification, 1-12.

- Schein, M. (2001). Redundant publications: From self-plagiarism to “Salami-Slicing”. *New Surgery*, 1, 139-140.
- Smith, R. E. (2007). Plagiarism, self-plagiarism and duplicate publication, *The Canadian Journal of Cardiology*, vol. 23, no. 2, p. 146-147.
- The Scientist - Magazine of the Life Sciences. (2010). Plagiarism is almost always a symptom of other educational problems <http://plagiarism-main.blogspot.com/2010/09/when-is-self-plagiarism-ok-scientist.html> (Last accessed 9 February 2011)